

*Докт. арх., проф. Слепцов О.С.,
Канд. арх., доц. Ніканоров С.О.,
Канд. арх., доц. Горіна А.О.,
Канд. арх., ас. Горова Ю.О.,
доц. Пивоваренко О.В.,
ас. Адаменко М.В.*

*Кафедра Основ архітектури та архітектурного проектування
Київський національний університет будівництва і архітектури
DOI: 10.32347/2519-8661.2019-20.193405*

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ СТУДЕНТАМИ АРХІТЕКТУРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ КНУБА НА ПЕРШОМУ КУРСІ «ПЕРСПЕКТИВА ПАМ'ЯТКИ АРХІТЕКТУРИ»

Анотація: У статті наведено методичний алгоритм виконання курсового проекту весняного семестру студентами-архітекторами на першому курсі в Київському національному університеті будівництва і архітектури під керівництвом викладачів архітектурного проектування на чолі із завідувачем кафедри «Основ архітектури і АП», професором Слепцовим О.С. Описано етапи роботи, пошук ракурсів, структура побудови креслень та методика відмивки пам'ятки.

Ключові слова: перспектива, відмивка, історія, композиція, ракурс.

Актуальність теми. Відмивка перспективи пам'ятки архітектури аквареллю (поліхромія) – завдання, яке формує у студентів навички просторового моделювання, розуміння композиції побудови споруди на прикладі конкретного об'єкту та оволодіння технікою «відмивка в акварелі». Це дає можливість освоїти метод побудови перспективи та побудови тіней на перспективі.

Мета статті полягає: дати студентам базові теоретичні знання, засновані на вивченні методики відмивки аквареллю, побудови на основі вихідних даних плану та фасаду перспективи заданої пам'ятки архітектури.

Виклад основного матеріалу. Першим етапом виконання роботи є ознайомлення з вихідними даними, а саме: місцем розташування об'єкту, його історії, планів та фасадів, розрізів, етапів реконструкції, фотофіксація. Другим етапом є пошук ракурсу, який вигідно та докладно розкриє особливості обраної пам'ятки, виконується на аркуші формату А5 олівцем (рис. 1). Третім етапом виступає побудова креслення (ескізу) для уточнення ракурсу та пошуку коефіцієнта збільшення зображення з відношенням сторін 3:4 (рис.2).

Четвертим етапом виконується побудова креслення на форматі А1 на акварельному папері (60х80) методом М.О. Даміловського, що полягає в побудові зображення за допомогою допоміжної картини, лекал, які відповідають радіусам фокусних точок на лінії горизонту та спеціальної лінійки для продовження променів з фокусу на натуральну величину (рис. 3).

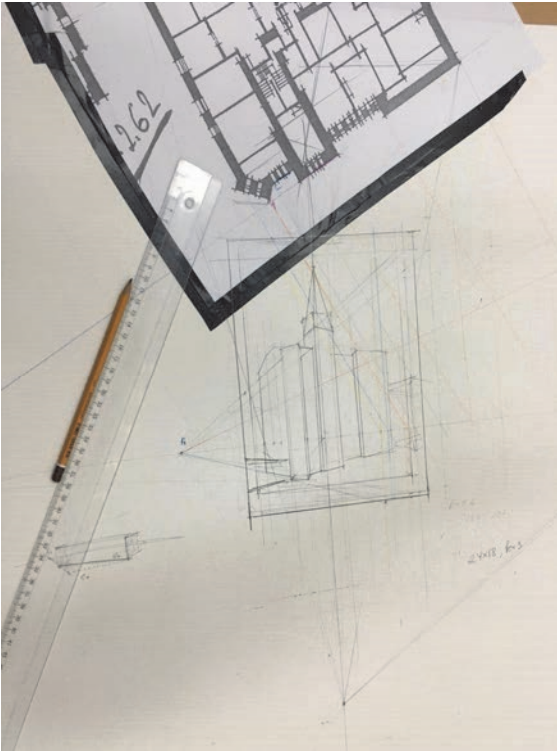

Рис. 1. Пошук ракурсу.

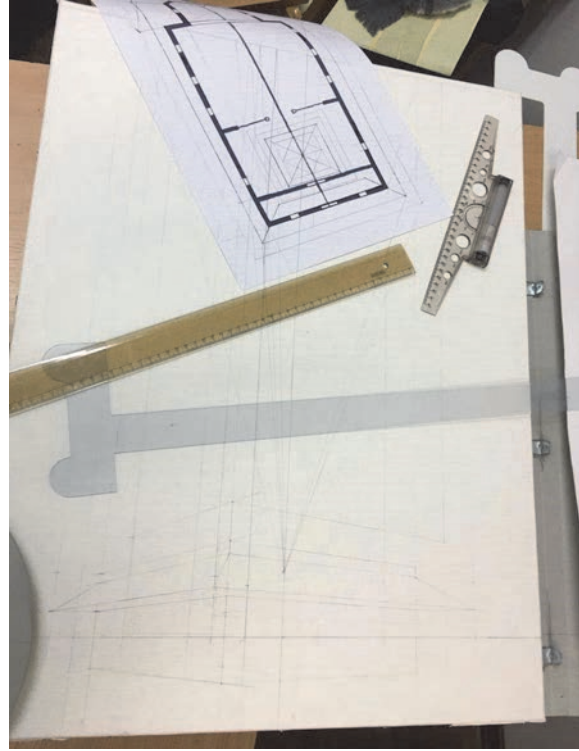

Рис. 2. Побудова ескізу

Рис. 3. Деталізація креслення.

Рис. 4. Перша промальовка кольором.

Рис. 5. Приклади відмивки перспективи

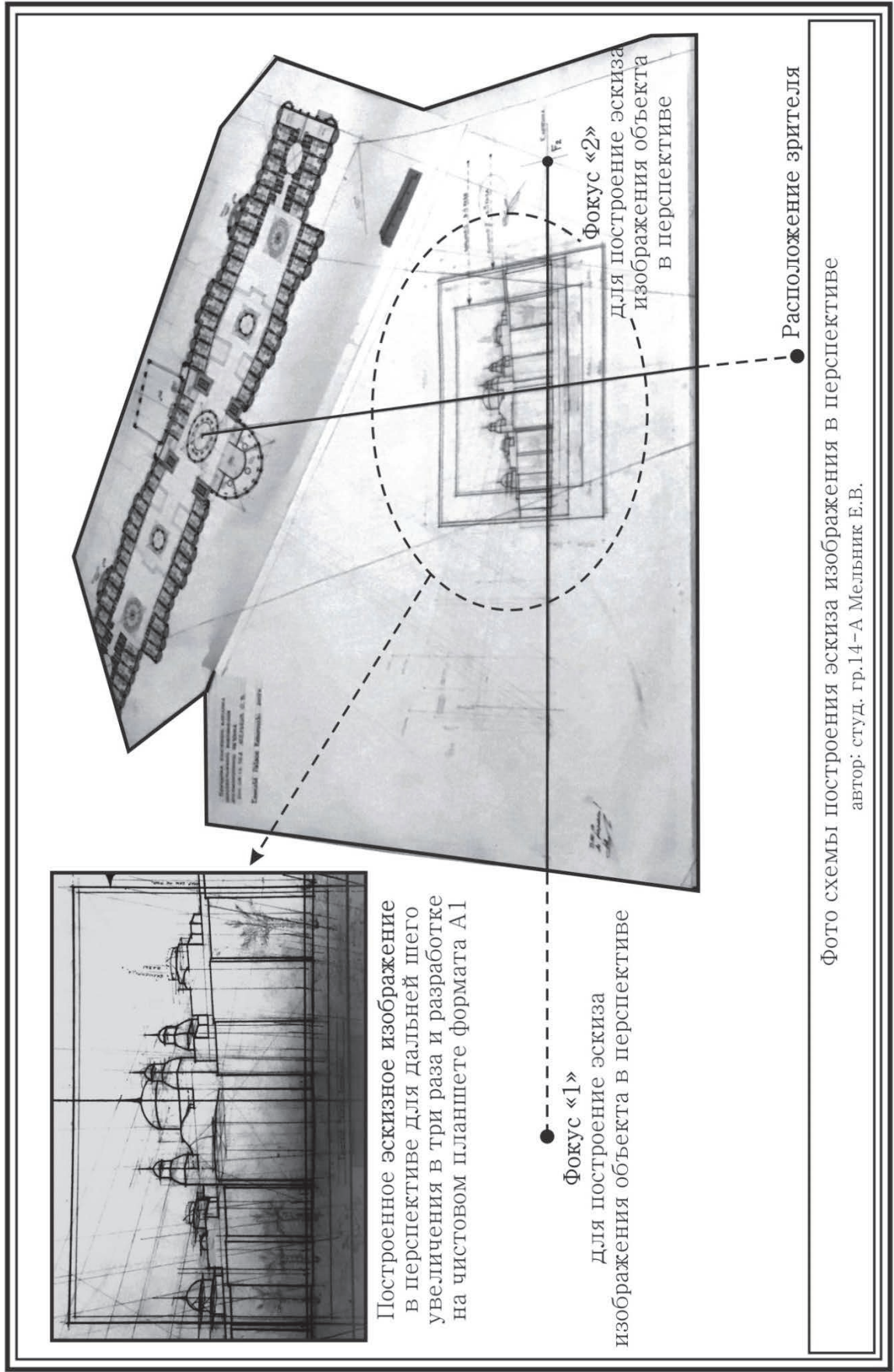
Після виконання креслення перспективи виконується четвертий етап: обведення тушшю кресленника та побудова тіней на кальці у перспективі за допомогою плану та фасаду.

П'ятим етапом у виконанні даної роботи є пошук колористичного рішення у стриманій гаммі, що відповідає дійсній кольоровій базі будівлі. На цьому етапі виконується 2 акварельних ескізи на форматі А4 для затвердження кольорової гами. Далі відбувається «відмивка» методом пошарового нанесення розведеної фарби спочатку фону, потім основних площин будівлі в кольорі, слідом відмиваються площини в тінях (власних та падаючих), наостанок промальовуються деталі та антураж (рис. 4). Цей етап роботи є найскладнішим, адже потрібно розуміти правила змішування фарб, виконати власні робочі розчини та наблизити своє бачення колористичного рішення до реального об'єкту.

Для більш докладного розуміння методики виконання роботи наводимо приклади виконаного результату – роботи студентів груп АРХ-14 2017-2018 навчального року (II семестр) під керівництвом професора Слєпцова О.С. та викладачів курсу (рис 1-6).

Рис. 6. Перегляд робіт викладачами

Презентация курсового проекта.

Слева направо: проф.Слепцов О.С., студ.Мельник Е.В.

Доклад и защита выполненной работы

**Замок Річарда,
вик. ст. гр. АРХ-14 Бондарчук Богдан**

Історія замку, який збудовано 1904 року, овіяна таємницями: ще під час зведення, коли будівництво добігало кінця, будівля раптом спалахнула, а за три роки – змінила трьох господарів. Споруда по всьому фасаду прикрашена декором, дах зроблено з елементами готики.

Спочатку замок був житловою будівлею, але вже більше, ніж чверть століття будівля стоїть пуста.

**Будинок учителя
вик. ст. гр. АРХ-14
Гут Тетяна**

Будівля побудована в 1911 р. у стилі класицизму з використанням елементів античної архітектури за проектом архітектора Альошина. У 1917 р. у будинку стала засідати Центральна Рада УНР на чолі з Михайлом Грушевським.

Центральне місце в композиції будівлі займає напівкруглий ризаліт, перекритий куполом. На площині стін головного і бокових фасадів на рівні третього поверху широкою смугою відділяється фриз з барельєфами на тему розвитку наукових знань. Скульптури барельєфу виконані за моделями скульпторів Дітріха і Козлова.

*Національний художній музей
України
вик. ст. гр. АРХ-14
Пономаренко Михайло*

Національний художній музей України – найбільший художній музей України. Розміщується у будівлі по вул. Грушевського, збудований видатним архітектором Городецьким В.В. за проектом російського архітектора Бойцова

П.С. у 1899 році.

Музей виконаний у стилі неокласицизму, головний фасад якого прикрашає портик з шістьма колонами доричного ордеру. Також для оздоблення були використані дві скульптури левів при вході.

***Школа новітніх біотехнологій
вик. ст. гр. АРХ-14
Марчук Юлія***

Школа, збудована ще у 1960 р., потребувала капітального ремонту. Було прийняте радикальне рішення не просто реконструювати старе приміщення, а перетворити його у сучасний навчально-виховний заклад. Реконструкція почалася у 2003 році, і тривала до 2005 року. Архітектором проекту виступив видатний архітектор Слепцов О.С. Реконструкцію вели, не

перериваючи навчальний процес. Гімназія займає площу 6000 м², і розрахована на 760 учнів. До існуючої будівлі були прибудовані нові приміщення. В результаті створено чотирьохповерховий навчальний заклад. Для стін обрано теплоохристий колір та оливковий колір для певних акцентуючих деталей.

Дзвіниця на дальніх печерах
 вик. ст. гр. АРХ-14
 Калинович Яна

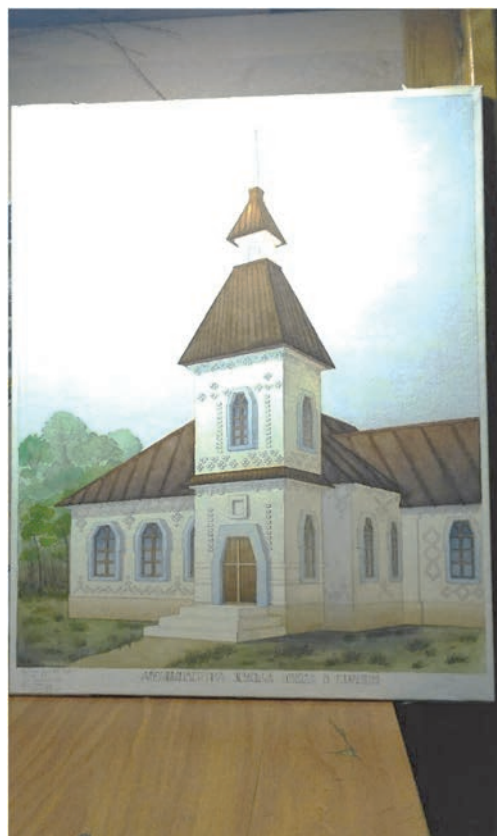
Дзвіниця буда побудована у 1752 – 1761 рр. архітектором Петром Нейоловим, і стала однією з найкращих барокових споруд в ансамблі Києво-Печерської лаври. Дзвіниця є надбрамною і входить до системи оборонного муру нижньої Лаври.

У 1959 р. були відреставровані: баня, шпилі та хрест вкриті міддю та позолочені. На позолоту було використано близько трьох кілограмів золота.

Земська школа в с. Млини
 вик. ст. гр. АРХ-14
 Педченко Катерина

Земська школа знаходиться в с. Млини Полтавської області. Збереглась до нашого часу і перебуває в хорошому стані, щоправда без вежі, яка мала бути згідно проекту архітектора Опанаса Сластіона. Дана школа є прикладом українського архітектурного модерну, в основі якого лежать форми української народної хатньої та церковної архітектури.

О. Сластіон використав національні мотиви та вдало інтерпретував досвід майстрів минулого, а саме: застосував двері та віконні провітри з трапецієвидним (шестикутним) абрисом, а також коробові арки, шатрові покриття у кілька схилів з уступами, що мали вигляд пірамід, наметів.

***Храм Посейдона в Пестумі
вик. ст. гр. АРХ-14
Петраш Анна***

Це великий доричний периптер з числом колон 6х14, що стоїть на триступінчатому стилобаті. Він був зведений з кристалічного, дуже твердого вапняку-черепашника. Храм сповнений сили й величності завдяки важким пропорціям

колон (нижній діаметр фуста перевищує 2 м). В минулому це допомагало пов'язати релігійні образи з ідеєю могутності держави та її влади. Для сучасності святилище Посейдона має величезне значення, оскільки є живим зразком грецького доричного храму.

***Церква у Діброві
вик. ст. гр. АРХ-14
Рябова Анна***

Двозрубна, готична Церква у Діброві була зведена у 1561 році (1604). Автор, на жаль, невідомий. Церкву було зведено з дубових зрубів та вкрито дубовим лемешем. Від первісної будівлі збереглися лише зруби стін та перекриття над бабинцем. Квадратна в плані вежа прикрашена круговою аркадою голосників та вкрита дубовим лемешем. В інтер'єрі зберігся живопис та різьблення.

Церква у Діброві є однією з найдавніших пам'яток дерев'яної архітектури Закарпаття і саме тому не втрачає своєї актуальності і в наш час.

***Спасо-Преображенський
собор в Чернігові
вик. ст. гр. АРХ-14
Косович Марія***

Пам'ятка архітектури XII ст. розташовується на території колишнього дитинця Чернігова і є частиною архітектурно-історичного заповідника.

Спаський собор майже повністю, з деякими

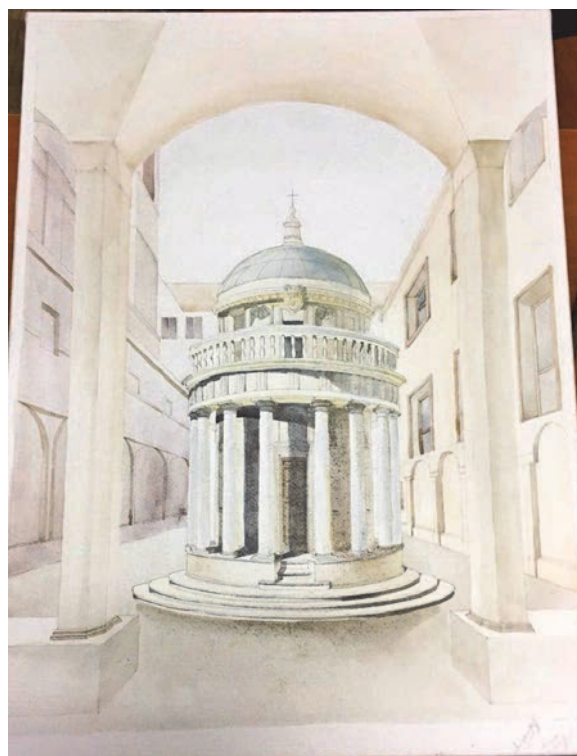
подальшими нашаруваннями, зберігся до наших днів. У своїй структурі має 3 нави, 3 апсиди і 5 бань. Цікавим є олійний стінопис собору, а також фрагменти фресок, деякі з яких були втрачені протягом Другої світової війни і були замінені копіями.

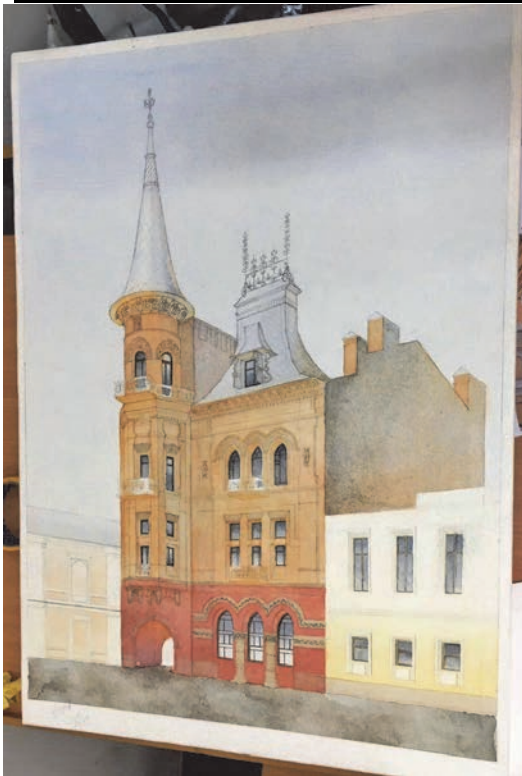
Спасо-Преображенський собор є однією з найдавніших кам'яних споруд, яка визначила подальший розвиток давньоруської архітектури.

***Темп'єтто, Італія
вик. ст. гр. АРХ-14
Стрижак Інна***

Темп'єтто - невелика каплиця, що знаходиться у монастирі Сан П'єтро ін Монторіо у Римі. Побудована вона у 1502 р. італійським архітектором Донато Браманте.

Темп'єтто є класичним представником стилю Ренесанс. Каплиця в плані ротондальної форми має 16 колон тосканського ордеру, головною пропорцією якої є золотий перетин. Зустрічаються й інші пропорційні закономірності, а саме відношення висоти першого ярусу до висоти другого.

Будинок Підгорського
вик. ст. гр. АРХ-14
Безверха Юлія

Будинок Підгорського – це споруда кінця ХІХ століття з баштою, увінчаною шпилем, ажурними решітками і стрільчастими вікнами, яка нагадує середньовічний замок. Зовнішній фасад будівлі зберігся практично первісним до наших днів.

Споруда була побудована для поміщика Підгорського архітектором Долбачевським у 1898 році. Химерний середньовічний вигляд будинку надають зубчасті стіни, гострий шпиль на башті, що навис над вулицею, і невеликі скульптури над входом до арки у вигляді міфічних чудовиськ. При вході до особняка

красується напис «Salve» (привітання), виконаний мозаїкою. Усі ці особливості і посприяли тому, що споруду прозвали «Будинком лицаря».

Александрінський театр
Вик. ст. гр. АРХ-14
Луценко Валерія

Будівля Александрінського театру у Санкт-Петербурзі на площі Острозького було збудовано у 1832 р. по проекту Карла Россі. Основний фасад театру оформлений глибокою багатоколонною лоджією.

Бічні фасади театру виконані у вигляді восьмиколонних портиків. В основі конструкції покрівлі – оригінальні системи металевих конструкцій.

Монастирський храм Джварі

Вик. ст. гр. АРХ-14

Банний Тарас

Найдавніший культовий пам'ятник, побудований в VI столітті. Свою назву Джварі (в перекладі з грузинського «хрест») - Храмом Святого хреста. Його аскетична краса виражається в ідеальних пропорціях зальних приміщень і купола, в чистоті строгих і прямих ліній, в гладкості зовнішніх стін, що не несуть ніяких зайвих декоративних елементів, крім рельєфів на фасадах. Зовні храм являє собою великий восьмигранний барабан, перекритий шестигранним куполом, увінчаним хрестом. З двох сторін храму примикають чотири кутових приміщення.

Церква Всіх Святих

Вик. ст. гр. АРХ-14

Гриненко Валерія

Церква Всіх Святих над Економічною брамою або Всіхсвятська церква входить до складу ансамблю Києво-Печерської лаври в Києві, пам'ятка архітектури XVII ст. Архітектура церкви поєднує елементи хрестовокупольної української дерев'яної церкви і риси мурованих споруд в стилі бароко. Будівля у плані хрещата, має два яруси, п'ятибанна. На першому ярусі по осі північ-південь влаштовано браму. Церква розташована на північній межі верхньої території Лаври над Економічною брамою, що є частиною системи лаврських фортечних мурів.

**Будинок Полтавського
губернського земства**
Вик. ст. гр. АРХ-14
Горбонос Анастасія

Будинок Полтавського губернського земства- пам'ятка історії та архітектури, що була споруджена у 1903-1908 роках за проектом архітектора Василя Кричевського, з використанням первісних проектів Ширшова та Ніколаєва. Споруда стала першим зразком нового українського архітектурного стилю на Полтавщині.

Собор Баграта
Вик. ст. гр. АРХ-14
Семенова Дарина

Собор Баграта або храм Успіння Богородиці в Кутаїсі - один з найбільших храмів країни. Собор був побудований на межі X-XI століть першим царем об'єднаної Грузії Баграта III та став символом нової держави. В 1994 році храм Баграта був внесений ЮНЕСКО до числа об'єктів Всесвітньої спадщини.

Дім Листовничого
Вик. ст. гр. АРХ-14
Щепеліна Анастасія

Маєток зведений 1888 року за проектом відомого київського архітектора Миколи Горденіна. Будівля має кам'яний цоколь і перший поверх, а весь верхній поверх - дерев'яний, обкладений цеглою і критий залізом. Зараз у домі Листовничого розташований музей, присвячений письменнику Михайлу Булгакову.

Храм Кумурдо

Вик. ст. гр. АРХ-14

Марчук Тамара

Храм Кумурдо – це кафедральний храм, збудований на схилі гори в 964 році. Архітектором проекту був Сакоцарі. В XI столітті до нього з півдня прибудували портик, а в XIII він був розписаний фресками. Особливість цього храму - численні написи шрифтом асомтаврули (в перекладі - "великі літери"). Це була мода тієї епохи, але якщо, наприклад, в храмі в Ошки написи зроблені фарбою, то тут вони вирізані прямо по каменю. Рідкісний для Грузії випадок.

Патріарший собор Светіцховелі

Вик. ст. гр. АРХ-14

Крилатова Софія

Светіцховелі є головною архітектурною спорудою Мцхета, який був зведений тут ще в XI столітті.

Храм увінчаний великим куполом, фасади прикрашені декоративними арками і майстерним різьбленням. Собор збудований на честь 12 апостолів християнської церкви. Архітектором проекту був Архакідзе.

Висновки по проведеній роботі «Відмивка перспективи пам'ятки архітектури в кольорі»:

В результаті проведеної роботи, студенти набули нових знань особливостей побудови перспективного зображення різних архітектурних об'єктів, оволоділи новими художніми навичками та графічною технікою відмивки пам'ятки архітектури в кольорі. Це, безумовно, надасть можливість вправно користуватися графічними засобами, які є обов'язковими для кожного спеціаліста-архітектора в майбутньому.

Метою курсової роботи був результат швидкого та точного відображення графічними методами найвигіднішого реалістичного зорового сприйняття архітектурного об'єкта, яким є його перспектива.

Для здійснення цієї мети слід було дотримуватися таких вправ:

- *системного підходу до роботи (поетапне планування роботи);*
- *оволодіння різними методами перспективного зображення архітектурних об'єктів різної конфігурації;*
- *використання нових засобів для побудови перспективи (лінійка Даміловського, власноруч зроблені лекала)*
- *визначення особливостей побудови об'єктів у перспективі;*
- *опанування світлотіньової розробки об'єктів у перспективі у безперервному зв'язку із законами повітряної та просторової перспективи;*
- *оволодіння одним з класичних показових зображень об'єкта - технікою «відмивки» кольоровою аквареллю.*